

Az óvoda is a Miroslav Krležában lesz...

Interjú Győrvári Gábor igazgatóval

A magyarországi nemzetiségi oktatási rendszer sokszínű és változatos. Intézményei között alapítványi gimnáziumok, oktatási központok (Gandhi Gimnázium, bajai ÁMK) épp úgy található, mint országos önkormányzatok által fenntartottak és működtetettek (a pécsi horvát Miroslav Krleža vagy a német Koch Valéria oktatási központ, a békéscsabai, szarvasi, sátoraljaújhelyi szlovák általános iskola és gimnázium, vagy Beloianisz görög általános iskolája, a battonyai szerb és román általános iskola s még sok más hozzájuk hasonló intézmény). Az elmúlt években a nemzetiségek országos önkormányzatai igyekeztek minél több oktatási intézményt átvenni és saját maguk működtetni. A Fővárosi Önkormányzat fenntartásában német, szlovák, horvát és szerb oktatási intézmények működtek. Ezek 2013-tól – mint országszerte valamennyi iskola – állami vagy egyházi fenntartásúvá váltak. Idei számainkban ezt a sokszínűséget kívánjuk megmutatni a tapasztalatokkal, eredményekkel, tervekkel, örömmel, gondokkal, nehézségekkel együtt. Elsőként a pécsi Miroslav Krleža Horvát Oktatási Központba és a békéscsabai szlovák iskolába látogattunk el.

– Mikortól van horvát iskola Pécsen?

– A jezsuita rend nyitott először itt 1722-ben horvát iskolát, de az csak pár évig működött. A horvát oktatás történelmének újabb szakasza 1952-ben kezdődött, amikor az általános iskola és kollégium működni kezdett. Hosszú, nehéz szervezőmunka, előkészítés és felvilágosítás után alakult meg akkor az intézmény.

– Az újkori történetben mely időpontok fontosak? Gondolok azokra, amikor az iskola felvette a nevét, illetve bővülni kezdett.

– A dátumok? Mind fontosak. Vegyük sorra őket! 1983 volt az, amikor a gimnáziumi program is elindult, majd 2000. De lehet, hogy előbb már 1982-t kellene mondani, amikor Pécs városában a horvát óvodában is elkezdődtek a foglalkozások. 2000-ben vonták össze a mai intézménnyel, s így alakult ki az óvodából, általános iskolából, gimnáziumból és kollégiumból álló oktatási központ. Jelentős esemény volt az 1989-es névadó is, amikor felvettük Miroslav Krleža nevét. Így érkezünk el 2005-höz. Ettől fogva a nevelés és oktatás teljes spektruma – az általános iskola, a gimnázium és a kollégiumi intézmény egysege –, a horvát nevelési és oktatási program, egy telephelyre, Szigetkútra került.

– A magyar és a horvát kormány támogatásával, valamint uniós pénzek segítségével az egész épületkomplexumot felújították.

– Pont ezért emeltem ki a 2005-ös évet. Záró dátumot még nem is akarok mondani, mert a két kormány között még most is folyamatban van egy

tárgyalás, az udvari fejlesztési programot pedig a kormányközi vegyes bizottságok ajánlásával szeretnénk végrehajtani. Legalábbis bízunk benne, hogy ez majd egy újabb mérföldkő lesz a modernkori iskola történetének. És még ez sem a legvégső dátum, hiszen, bár a szervezeti egyesítés az óvodával 2000-ben megtörtént, de még ma is külön épületben működnek. Remélem, a közeljövőben a horvát nemzetiségi óvodától a kollégiumig bezáróan egységes helyrajzi számon, egy épületkomplexumban tevékenykedhetünk majd.

– Nem is olyan régen az Országos Horvát Önkormányzat vette saját szárnyai alá az intézményt.

– Igen, 2012. július 1. volt ez az időpont. Azért vártuk nagyon, mert ez az intézményi háttér, tehát az autonómia intézményi megvalósulása újabb lépcsőfoka volt. Most már a középfok is az Országos Horvát Önkormányzat kezelésébe került. Az óvodával, általános iskolával, kollégiummal kapcsolatosan szerzett tapasztalatok ismeretében született meg az OHÖ döntése.

– Mennyiben változott az iskola működése az új fenntartóval?

– Az intézmények működését gyakorlatilag az anyagiak határozzák meg. A város eddig is ésszerű, takarékos tevékenykedésre készítetett bennünket. Eddig is igyekeztünk megfelelni azoknak az elvárásoknak, amelyeket Pécs városa a nevelési, oktatási intézmények számára megfogalmazott. Talán ennek is eredménye az, hogy az Országos Horvát Önkormányzat által történő átadás-átvétellel a nor-

matívák, valamint a miniszterrel kötött közoktatási megállapodás révén aránylag megnyugtatónak érezzük azt a finanszírozási keretet, amely forrásként rendelkezésünkre áll. Amit ki kell emelni az mindenképpen a nyugalom, ami január 1-jétől az esetünkben bekövetkezett. Más óvodáknál, iskoláknál, amelyek állami intézményi fenntartásba kerültek azt látjuk, hogy ott azért vannak még bizonytalansági tényezők. A jogszabályok ugyanúgy vonatkoznak ránk is, mint mindenkire. Nálunk is folyamatban van az alapdokumentumok felülvizsgálata, ránk ugyanazok a határidők vonatkoznak. Éppúgy dolgozunk tehát mint eddig, csak az Országos Horvát Önkormányzat kezelésében, fenntartásában. Biztonságban érezzük magunkat.

– *Hány gyerek jár ide?*

– Összességében – az óvodásokat, általános iskolásokat, gimnazistákat egybe számítva – mintegy 410-en. A kollégistákat ugyan nem illik kétszer számolni, de mégis csak úgy kellene, hiszen egy másik műszakban vannak tovább az intézményben – vagyis a délutánt és az éjszakát is itt töltik, gyakorlatilag itt élnek az életüket –, s ez másféle feladatokat ró ránk. Amennyiben erre is tekintettel vagyunk s a 79 kollégistát külön is a létszámhoz vesszük, közel ötszáz gyerekről, tanulókról beszélhetünk.

– *Hány pedagógus látja el a feladatokat?*

– Pedagógusaink az óvónőktől a középiskolai tanárokkal harminckilencen, a kollégiumi nevelőkkel együtt csaknem hetvenen vannak, saját technikai személyzettel, konyhával, takarítással és így tovább.

– *Az ön igazgatása alatt kezdődött el az oktatási központ bővítése, felújítása. Még nyáron is felügyelt, találkozottunk az építkezés alatt. Ennyire a sajátjának érzi az intézményt?*

– Büszke vagyok arra, hogy a karbantartó már tőlem kérdezi meg, hogy hova fúrhat a falba: van-e ott cső, vagy nincsen. Tényleg végig követtem az építkezés lépéseit. Ez mindenképpen segít. Akik hozzánk látogatnak, maguk is meg tudják állapítani, hogy a tervező együttműködött a pedagógusokkal. Szerencsére látszik, hogy az építéssel együtt alakítottuk ki a közösségi tereket, az osztályokat, a kiszolgáló létesítményeket. A tervező az építészeti elgondolást adta, mi pedig hozzátettük pedagógiai elvárásainkat és az irányadó szabványokat, így alakult ki az intézmény mai arculata s építészeti tartalma a kor követelményeinek megfelelő formában. Nem tudom elhinni, hogy bárki csodát tudjon tenni egy ötéves ciklusban. Ha lineáris fejlesztésben gondolkodunk, akkor az 5-10-15 évet mindenképpen azért dolgoz-

tam végig, mert igyekszünk mindenben megfelelni a kor kihívásainak, és azokat a kínálatokat biztosítani, amiket egyébként más magyar intézmények is. Tudatában vagyunk annak, hogy nemzetiségi iskola lévén, az idegen nyelvekről nem mondhatunk le, de a magas szintű informatika-oktatásáról sem. Ezeket biztosítani kell, de ahogy változik az idő, elképzelhető – hiszen már volt ilyen tapasztalatunk –, a szakképzési programon is újra gondolkodni kell. Úgy készültek az épülettervek és a kivitelezés is, hogy bármikor lehetőség legyen akár két terem hozzáépítésére is. Aki azonban ésszerűen gondolkodik, nem csak a fejlődést látja, az esetleges visszalépésekre is számítani kell. Magyarországon ma nincsenek biztosítékok arra, hogy a gyerekek olyan számban szülessenek, s úgy választanak óvodát, iskolát, mint ahogy az egy adott időszakban éppen ideális lenne. Rendelkezni kell elképzelésekkel, tervekkel azokra az esetekre is, amikor az élet nem azt a forgatókönyvet produkálja, amit várunk.

– *Mekkora volumenű ez a projekt?*

– Milliárdos nagyságrendről beszélhetünk...

– *Tavaly ugyanebben az időszakban, a beiratkozás idején látogattam meg. Azt mondta: köszönöm, jól vagyunk, elsős beiratkozóból van már A és B osztályunk is...*

– Valóban így volt, és ez korábban többször megisméltódott már a gimnáziumban. És most lehet visszacsatolni az előbb mondottakhoz: az idén lehet, hogy egy osztály indul. Már utaltam a szakképzés átalakítására. Az utóbbi idők felsőoktatást érintő jelenségeinek hatása máris lemérhető a középiskolai jelentkezéseken. Egy tiszta profilú gimnázium – legyen bár nemzetiségi, nyelvi –, lehet, hogy már nem olyan vonzó, mivel a szülő és a gyerek már más elképzeléseket fontolgat. Végiggondolják, hogy mi lesz négy év múlva, az érettségi után bekerülhetnek-e a felsőoktatásba. Tudják-e finanszírozni a továbbtanulást? Mit tud kezdeni, ha végez, az érettségivel, egy nemzetiségi kétnyelvű érettségivel?

A jelentkezési számokban ezekre is nagyon gyorsan megmutatkoznak a válaszok. Ezért mondom azt – és igazából nem szégyelljük ezt –, hogy lehet most egy év, amikor megint csak a-b csoportbontással tanítunk, de bízunk benne, hogy minden a helyére kerül. Ami megint csak az intézmény gazdaságos működtetését illeti, itt kell igazán résen lenni. Itt kell észnél lenni, hogy ez ne okozzon hirtelen, gyors egzisztenciális változásokat, ami az alkalmazottakat kedvezőtlenül érintheti. Mindenképpen követjük a történéseket, odafigyelünk, és a háttérben történő változásokra megpróbálunk hathatós választ adni.

– Ön jól ismeri a magyarországi horvát iskolarendszert, mivel a közgyűlésben az oktatási és kulturális bizottság elnöke volt. Számíthatunk-e iskolabezárásokra a horvát nyelv használatának, illetve oktatásának a szűkítésére a jövőben?

– Biztos vagyok benne, hogy bezárási szándék sehol sem fog jelentkezni – bár nem akarok előrebeténi semmilyen forgatókönyvet, hiszen az élet bármit produkálhat. A kisebb gyerekek, tehát az óvodások, általános iskolások, a közoktatás esetében a beavatkozási lehetőség, a döntés nagyon sokszor a szülőnél van. Bármely nemzetiséghez tartozik – legyen bár horvát, szlovák, szerb, teljesen mindegy – az asszimilációs folyamat nagyon sokban függ attól, hogy a szülő mennyire hajlandó szándékait és érdekeit érvényesíteni. Sajnos a tapasztalatok szerint az utóbbi időben nagyon sokan vannak, akik kényelmi vagy egyéb okokból nem fordítanak erre kellő figyelmet, kellő hangsúlyt. Így az esetleges programszűkítéseknek, iskolabezárásoknak legtöbbször mi magunk vagyunk az okai. Fontosak tehát az „iskolahasználók”. Amíg van rá iskolahasználói igény, addig van nemzetiségi oktatás, van iskola!

– Olvastam egy felmérést arról, hogy ki, miért írhatja be ide a gyerekeit. A válaszok: a szülő is odajárt, ismeri a tanítót, hogy jók a körülmények, és úgy érzik, hogy a gyerek megtalálja azt a közösséget, ahova tartozik.

– Igen, erre büszkék vagyunk, és ennek nagyon örülünk. Szerencsére tradicionális családjaink vannak, gyerekeikkel, unokáikkal együtt. Ez egy igen fontos része a diákságnak, hiszen akik ezekkel a családi hagyományokkal rendelkeznek, azok a valamikori, kisebb létszámú iskolákból kerültek ki. Nagyon örülünk, és büszkék vagyunk arra is, hogy az utóbbi időben sikerült olyan támogatókat megnyernünk, akik gyökereiket újra megtalálták. Nagyszülők érkeznek, hogy unoká-

ikat beírassák az intézménybe, hogy kompenzálják azokat a hátrányokat, azokat a hiányosságokat, amit elkövettek a saját gyerekeikkel szemben. Olyan fiatal szülők jönnek, akik sajnálják, hogy ők nem tanulták meg az anyanyelvüket. Ők adják gyakorlatilag a másik harmadát az intézmény létszámának. Örömmel mondom és hangsúlyozom azt is, hogy a következő harmad azokból áll, akik felmérik és látják azokat a lehetőségeket, amelyek a szomszédos állam nyelveinek ismeretéből adódnak, amik az európai uniós bővítésből – egy félkörnek teljes körré alakításából – kínálóznak, s munkalehetőségeket, iskolai programokat biztosítanak a határon túl is. Így áll össze az a kör, amely intézményünket használja, csatlakozva hozzánk.

– Miként kamatoztatják az anyaországbeli kapcsolataikat?

– Testvériskolai, testvéróvodai programokat szervezünk. Ugyan nem minden évben, de többnapos ott tartózkodást is biztosítunk. Már kis kortól meg kell mutatni a gyerekeknek, tanulóknak, hogy vannak olyan helyek, területek, ahol nem csak az intézményben folyik az anyanyelvű beszélgetés és oktatás, hanem ha kilépnek az ajtón, a boltokban, az intézményekben, a múzeumokban az utca embere is ugyanezt a nyelvet beszéli. Ezt a kulturális örökséget igyekszünk megmutatni a tanulóinknak. Az általános iskolásoknak eszéki és zágrábi testvériskolai kapcsolataik vannak, a gimnázium esetében eszéki, zágrábi és rijekai középiskolák kollégiumi kapcsolatokat ápolunk. Ezek erősíthetik a tanulóban és a szülőben azt az érzést, hogy nem vagyunk egyedül, és mégsem egy kalitkába zárt egzotikus ritkaság a létünk, hanem van ország, ahol nemzetiségi anyanyelvünket nemzeti nyelvként beszélik. Így tudjuk hangsúlyozni azt a nemzeti értéket, amit a közös Európában képviselni kell.

Pavlekovics András

A Hrvatski glasnik szerkesztőségének felvételei